

Näringsförbud

Rättslig vägledning 2026:9
Utvecklingscentrum
September 2026

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
Rekommendationer.....	6
1 Inledning	7
1.1 Bakgrund till systemet med näringsförbud.....	7
1.2 Näringsförbud i praktiken	7
1.3 Behovet av vägledning och syfte.....	7
1.4 Vägledningens disposition	8
2 Processuella förutsättningar för näringsförbud	9
2.1 Yrkande om näringsförbud.....	9
2.2 Utredning, delgivning och bevisning.....	9
3 Näringsförbud på grund av brott	11
3.1 Brott i näringsverksamhet.....	11
3.1.1 Personkretsen.....	11
3.1.2 Brottslighet som inte är ringa.....	12
3.1.3 Koppling mellan brott och näringsverksamhet.....	12
3.1.4 Grovt åsidosättande av skyldigheter.....	14
3.2 Brott utan koppling till näringsverksamhet	15
3.2.1 Organiserad brottslighet.....	15
3.2.2 Systematisk brottslighet	16
3.2.3 Brott före och efter den 1 januari 2026.....	16
4 Påkallat från allmän synpunkt.....	17
4.1 Bedömningen vid brott i näringsverksamhet	17
4.2 Bedömningen vid organiserad eller systematisk brottslighet	19
4.3 Presumption för näringsförbud.....	20
5 Näringsförbudets längd	21
5.1 Allmänt om näringsförbudets längd.....	21
5.2 Tabell för att bestämma näringsförbudets längd.....	22
5.3 Tillfälligt näringsförbud.....	24
6 Innebörden av näringsförbud.....	26
6.1 Inledning	26

6.2	Undantag från näringsförbud.....	27
6.2.1	Undantag som inte strider mot syftet.....	27
6.2.2	Undantag för att avveckla verksamhet m.m.	28
6.3	Överträdelse av näringsförbud.....	28
7	Brottstyper och exempel.....	30
7.1	Inledning	30
7.2	Bedrägeri	30
7.3	Förskingring och trolöshet mot huvudman	31
7.4	Penningtvätt och näringspenningtvätt.....	31
7.5	Stöld och häleri.....	31
7.6	Smugglingsbrott, tullbrott och olovlig förflyttning av punktskattepliktiga varor.....	32
7.7	Brott mot alkohol- och tobakslagen, olovlig befattning med smuggelgods och olovlig befattning med punktskattepliktiga varor	32
7.8	Narkotikabrott, dopningsbrott och brott mot lagen om hälsofarliga varor.....	32
7.9	Brott mot spellagen.....	33
7.10	Immaterialrättsbrott	33
7.11	Koppleri och sexualbrott	34
7.12	Människohandel och människoexploatering	34
7.13	Människosmuggling och brott mot utlänningslagen	34
7.14	Vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor.....	35
7.15	Utpressning	35
7.16	Brott mot lagen om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar och lagen om handel med läkemedel	35
8	Flödesscheman.....	36
8.1	Brott utan koppling till näringsverksamhet	36
8.2	Brott i näringsverksamhet.....	37

Den här rättsliga vägledningen ersätter rättslig vägledning 2021:3
Näringsförbud med anledning av lagändringar som trädde i kraft den
1 januari 2026. De viktigaste nyheterna framgår av inledningen.

Sammanfattning

För att domstolen ska pröva frågan om näringsförbud måste åklagare framställa ett yrkande om näringsförbud när det finns förutsättningar för det.

Det finns i princip alltid förutsättningar för att framställa ett yrkande om ett förbud vid brott med straffminimum sex månader och det är fråga om

- brott i näringsverksamhet **eller**
- brott som utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt.

Näringsverksamhet ska förstås brett. Inom ramen för de ärenden som handläggs vid Åklagarmyndigheten begås brott med sådan koppling utan att det nödvändigtvis rör sig om ekonomisk brottslighet.

Organiserad eller systematisk brottslighet i detta avseende har samma betydelse som i 29 kap. 2 § p. 6 brottsbalken.

Det finns ofta förutsättningar för eller skäl att överväga näringsförbud vid bl.a. följande brott:

Brott som ofta ger anledning att överväga näringsförbud	Avsnitt
Bedrägeri	7.2
Förskingring och trolöshet mot huvudman	7.3
Penningtvätt och näringspenningtvätt	7.4
Stöld och häleri	7.5
Smugglingsbrott, tullbrott och olovlig förflyttning av punktskattepliktiga varor	7.6
Brott mot alkohol- och tobakslagen, olovlig befattningsmed smuggelgods och olovlig befattningsmed punktskattepliktiga varor	7.7
Narkotikabrott, dopningsbrott och brott mot lagen om hälsofarliga varor	7.8
Brott mot spellagen	7.9
Immaterialrättsbrott	7.10
Koppleri och sexualbrott	7.11
Människohandel och människoexploatering	7.12
Människosmuggling och brott mot utlänningslagen	7.13
Vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor	7.14
Utpressning	7.15
Brott mot lagen om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar och lagen med handel med läkemedel	7.16

Det finns en presumtion för att näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt om det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader. Det finns dock förutsättningar att meddela näringsförbud även när

brottet inte föreskriver minst sex månaders fängelse om förbudet ändå är påkallat från allmän synpunkt. Tillfälligt näringsförbud kan meddelas om det är uppenbart att det finns grund för att meddela näringsförbud.

Näringsförbudets längd ska bestämmas med utgångspunkt i brottets straffvärde med beaktande av relevanta omständigheter i det enskilda fallet. Näringsförbud ska som huvudregel inte påverka straffmätningen eller påföljdsvalet.

Vägledningen avslutas med flödesscheman som översiktligt illustrerar prövningen av frågan om näringsförbud, se kapitel [8](#).

Rekommendationer

Åklagaren bör alltid – vid brott som utgjort ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i organiserad form eller vid brott i näringsverksamhet – pröva om brottet kan föranleda ett näringsförbud och i dessa fall utreda näringsförbudsfrågan (avsnitt [3.1](#) och [3.2](#)).

Det finns en presumtion för näringsförbud när det för ett sådant brott är föreskrivet fängelse i sex månader eller mer (kapitel [4](#)).

Om det finns förutsättningar för ett förbud ska den misstänkte underrättas om att åklagaren avser att framställa ett sådant yrkande. Detta ska dokumenteras (avsnitt [2.1](#) och [2.2](#)).

Om näringsförbud yrkas i samband med att åtal väcks för brott i näringsverksamhet bör åklagaren överväga att även yrka tillfälligt näringsförbud (från datum för domen). Detta i syfte att avbryta pågående brottslighet om den misstänkte inte är frihetsberövad eller annars saknar koppling till en pågående näringsverksamhet (avsnitt [5.3](#)).

Åklagaren bör i stämningsansökan ange hur långt näringsförbud som yrkas och grunden för yrkandet (kapitel [5](#) och avsnitt [2.1](#)).

Åklagare bör vara uppmärksam på om bevisning behöver föras om förutsättningarna för näringsförbud (avsnitt [2.2](#)).

1 Inledning

1.1 Bakgrund till systemet med näringsförbud

Den 1 januari 2026 utvidgades reglerna om näringsförbud på grund av brott i lagen (2014:836) om näringsförbud till att omfatta även den som har gjort sig skyldig till organiserad eller systematisk brottslighet, oavsett om personen bedrev eller hade anknytning till näringsverksamhet. Längsta förbudstid höjdes också från 10 till 15 år.

Ett näringsförbud är inget straff i egentlig mening. Näringsförbudets främsta syfte är att förhindra personer från att på ett allvarligt sätt missbruka den grundlagsskyddade näringsfriheten (2 kap. 17 § regeringsformen) och därvid åstadkomma betydande skador för borgenärer, konkurrenter, konsumenter, anställda, avtalsparter eller samhället i övrigt.¹ Bestämmelserna bygger på den grundläggande inställningen att näringsförbud är en mycket ingripande sanktion som innebär en långtgående inskränkning i en persons rätt att försörja sig, varför samma hänsyn ska tas till vad som brukar hänföras till den straffrättsliga legalitetsprincipen.²

1.2 Näringsförbud i praktiken

Näringsförbud p.g.a. brott meddelas av domstol efter yrkande av åklagaren och innebär att en person inte får driva eller utöva ledning av en näringsverksamhet. Det är inte heller tillåtet att vara anställd eller återkommande ta emot uppdrag i en närståendes näringsverksamhet. Ett näringsförbud är generellt och avser all näringsverksamhet. Bolagsverket har ett register över alla meddelade näringsförbud och av det framgår även för vilken tid de gäller. Kronofogdemyndigheten är tillsynsmyndighet och ska utöva tillsyn för att säkerställa att näringsförbud följs. Den som bryter mot ett näringsförbud kan dömas till fängelse i högst två år för överträdelse av näringsförbud eller till böter eller fängelse i högst sex månader om brottet är ringa.

1.3 Behovet av vägledning och syfte

Utvecklingscentrum har uppmärksammat att åklagare vid Åklagarmyndigheten relativt sällan framställer yrkanden om näringsförbud. Genom ny lagstiftning har kretsen som kan omfattas av näringsförbud utvidgats – genom att den nu även omfattar den som har gjort sig skyldig till organiserad eller

¹ Prop. 1985/86:126 s. 39.

² Prop. 1985/86:126 s. 149 och NJA 2012 s. 764 p. 5.

systematisk brottslighet oavsett om personen bedrev eller hade anknytning till näringsverksamhet vid brottstillfället – vilket skapar ökade möjligheter att meddela näringsförbud. Mot bakgrund av brottslighetens utveckling i Sverige och de nya grunderna för näringsförbud finns det goda skäl att överväga yrkanden om näringsförbud i betydligt fler ärenden än tidigare. Denna vägledning syftar därför till att stärka förmågan att identifiera ärenden där det finns förutsättningar för näringsförbud och därigenom bidra till en ökad tillämpning.

1.4 Vägledningens disposition

Vägledningen är uppbyggd för att stegvis ge stöd i frågan om näringsförbud – från de processuella förutsättningarna till den praktiska tillämpningen.

Efter detta inledande kapitel behandlas i kapitel 2 de processuella förutsättningarna för näringsförbud. Där redogörs bl.a. för hur ett yrkande om näringsförbud bör hanteras, vilka frågor som aktualiseras under förundersökningen samt delgivning och bevisning.

I kapitel 3 behandlas de grundläggande förutsättningarna för näringsförbud på grund av brott. Framställningen delas upp mellan brott i näringsverksamhet och brott utan sådan koppling (organiserad eller systematisk brottslighet).

Kapitel 4 behandlar bedömningen av om näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt samt den presumtion som gäller om det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader.

I kapitel 5 behandlas frågor om näringsförbudets längd och tillfälliga näringsförbud.

Kapitel 6 redogör för innebörden av ett näringsförbud, möjligheter till undantag och frågor om överträdelser.

I kapitel 7 ges exempel på brottstyper och situationer där det kan finnas skäl att överväga näringsförbud. Syftet är att ge vägledning och inspiration i bedömningen av när ett sådant yrkande kan vara aktuellt.

Avslutningsvis innehåller vägledningen flödesscheman (kapitel 8) som översiktligt illustrerar prövningen av näringsförbud.

Vägledningen är avgränsad till näringsförbud på grund av brott, med fokus på annan brottslighet än ekobrott. Näringsförbud kan även meddelas på andra grunder, såsom underlåtenhet att betala skatt eller grovt åsidosättande av skyldigheter i samband med konkurs. Dessa fall behandlas inte. I denna del och för närmare vägledning rörande talan om överträdelse av näringsförbud hänvisas till Ekobrottsmyndighetens handbok – Talan om näringsförbud (EBM 2023-1114).

2 Processuella förutsättningar för näringsförbud

I detta kapitel behandlas processuella frågor och hur frågan om näringsförbud bör hanteras under utredningen.

2.1 Yrkande om näringsförbud

För att domstolen ska kunna pröva frågan om näringsförbud måste åklagaren framställa ett yrkande om näringsförbud. Rätten kan inte pröva frågan ex officio.

Åklagaren bör i stämningsansökan ange hur långt näringsförbud som yrkas samt den rättsliga grunden för yrkandet.

Domstolen ska meddela näringsförbud när de rättsliga förutsättningarna för det föreligger. Det kräver dock att åklagaren framställer ett yrkande. Åklagaren bör föra talan om näringsförbud när ett sådant beslut kan förutses. Talan bör ange grunden för yrkandet och hur lång förbudstid som yrkas. I de fall yrkandet om näringsförbud sker i samband med åtal finns det ofta anledning att även framställa ett yrkande om tillfälligt näringsförbud enligt 22 § lagen om näringsförbud (se avsnitt 5.3).

2.2 Utredning, delgivning och bevisning

Åklagaren bör tidigt i en utredning överväga frågan om näringsförbud, särskilt vid koppling till näringsverksamhet och organiserad brottslighet.

Den misstänkte bör underrättas om ett eventuellt yrkande om näringsförbud redan tidigt under utredningen och det bör dokumenteras.

Åklagaren bör vara uppmärksam på om bevisning behöver föras om förutsättningarna för näringsförbud.

Åklagaren bör så tidigt som möjligt under en förundersökning ta ställning till om den misstänkta brottsligheten är av den karaktären att den aktualiserar frågan om näringsförbud. Med anledning av de nya reglerna bör näringsförbud alltid övervägas när bestämmelserna i 29 kap. 2 § p. 6 brottsbalken om försvårande omständigheter aktualiseras.

I anslutning till att frågan om näringsförbud aktualiseras i ärendet ska en talan om näringsförbud under annan talan i Cåbra läggas upp. De beslut som fattas i frågan ska framgå av s.k. klubbeslut.

Av 15 § lagen om näringsförbud följer att utredning av näringsförbud ska ske enligt reglerna i rättegångsbalken, som om näringsförbudet var ett brott för vilket det inte är föreskrivet strängare straff än fängelse i ett år. Det är dock inte tillåtet att använda tvångsmedel enligt 24 och 25 kapitlen rättegångsbalken.

Om åklagaren bedömer att ett yrkande om näringsförbud kan komma att bli aktuellt ska den misstänkte underrättas om detta och få möjlighet att ange sin inställning till ett eventuellt näringsförbud. Underrättelsen och den misstänktes inställning ska dokumenteras och framgå av förundersökningsprotokollet. Detta kan lämpligen ske genom förhör inom ramen för förundersökningen eller promemoria. Förbudspersonen ska slutunderrättas jämlikt 23 kap 18 a § rättegångsbalken, vilket normalt sker samtidigt som eller inom ramen för att den misstänkte slutunderrättas om förundersökningen.

Talan om näringsförbud grundas i regel på samma omständigheter som åtalet. Det kan dock finnas skäl att åberopa ytterligare bevisning som saknar direkt bäring på brottet. Sådan bevisning kan avse exempelvis ekonomisk vinning eller koppling till näringsverksamhet vid organiserad eller systematisk brottslighet. Även andra åsidosättanden i näringsverksamhet kan ha betydelse både för förbudets längd och bedömningen om förbudet är påkallat från allmän synpunkt såsom omfattande skatteskulder, brister på det arbetsmiljörättsliga området, avtalsbrott, målvaktsåtaganden eller underlåtenhet att uppfylla civilrättsliga förpliktelser. Tidigare domar och näringsförbud har normalt stor betydelse för dessa bedömningar. Avseende företräderskap är sådant som beslut om anställningsförhållande, arbetsledning, fullmakter och signeringsrätt av betydelse.

3 Näringsförbud på grund av brott

I detta kapitel behandlas förutsättningar för näringsförbud på grund av brott. Kapitlet är uppdelat på så sätt att först behandlas situationen då brott begåtts i näringsverksamhet och därefter brott utan någon sådan koppling. Oavsett grund ska näringsförbudet vara påkallat från allmän synpunkt varför den frågan behandlas särskilt i kapitel 4.

För att konstatera att någon gjort sig skyldig till brott krävs i praktiken att en domstol fällt eller kommer att fälla personen ifråga till ansvar. Det krävs inte att domen har vunnit laga kraft. Ett yrkande om näringsförbud framställs normalt samtidigt som ett ansvarsyrkande för brott och samma omständigheter åberopas normalt till grund för näringsförbudet.

3.1 Brott i näringsverksamhet

Enligt 4 § första stycket lagen om näringsförbud ska den som grovt åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten och därvid gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa, meddelas näringsförbud, om ett sådant förbud är påkallat från allmän synpunkt.

3.1.1 Personkretsen

Huvudregeln vid brott i näringsverksamhet är att näringsförbud ska meddelas den som faktiskt utövar ledningen över en näringsverksamhet (3 § lagen om näringsförbud). Denna person behöver inte ha någon formell befattning men åklagaren ska kunna visa att personen verkligen har utövat den faktiska ledningen av verksamheten; är en s.k. faktisk företrädare.

I 3 § andra stycket lagen om näringsförbud räknas det upp ett antal befattningshavare som har ett s.k. ställningsansvar vilket innebär att de genom sin ställning har både lagliga befogenheter och typiskt sett utövar ledningen. För de uppräknade befattningshavarna behöver åklagaren inte visa att personen utövat den faktiska ledningen över verksamheten.

Företrädare för ideella föreningar omfattas inte av bestämmelsen om ställningsansvar. Anledningen till det är att ideella föreningar ofta skiljer sig påtagligt från andra associationsformer och att företrädare för ideella föreningar inte är underkastade absoluta skyldigheter enligt lag. Företrädare för näringsdrivande ideella föreningar kan dock meddelas näringsförbud i enlighet med

huvudregeln i första stycket om de utövar den faktiska ledningen för verksamheten.³

3.1.2 Brottslighet som inte är ringa

Brott där enbart böter ingår i straffskalan är att anse som ringa brott och kan inte ligga till grund för ett näringsförbud på grund av brott i näringsverksamhet. Samma sak gäller generellt för ett enskilda brott där fängelse ingår i straffskalan, men där påföljden bestämts till böter. Vid upprepad brottslighet eller i de fall då en person upprepade gånger har dömts till böter kan bedömningen dock bli en annan och den sammantagna bedömningen av brottsligheten kan göra att den inte är att anse som ringa.⁴ Även i fall där påföljden bestämts till böter men brottet inneburit en överträdelse av en central bestämmelse kan bedömningen bli en annan.

Svea hovrätt dömde en person till dagsböter för brott mot lagen (1985:426) om kemiska produkter eftersom han låtit sitt bolag utföra arbeten som bolaget saknat erforderlig ackreditering för. Hovrätten ansåg att den tilltalade visat anmärkningsvärd nonchalans mot gällande bestämmelser genom att låta bolaget utföra arbetet. Vidare var det i målet visat att den tilltalade fortlöpande hade misskött bolagets skatteinbetalningar. Hovrätten konstaterade att brottet inte är att bedöma som ringa och att den tilltalade grovt åsidosatt vad som ålegat honom och meddelade näringsförbud i fem år.⁵

3.1.3 Koppling mellan brott och näringsverksamhet

En förutsättning för att meddela näringsförbud enligt 4 § första stycket lagen om näringsförbud är att brott har begåtts i näringsverksamhet. Med näringsverksamhet menas privat eller offentligt bedriven verksamhet av ekonomisk art. Verksamheten behöver inte bedrivas i stor omfattning eller vara näringsidkarens huvudsakliga sysselsättning. Exempelvis kan innehav av en hyresfastighet eller ett mindre jordbruk vara näringsverksamhet. Verksamheten behöver inte vara inriktad på att ge vinst för att den ska anses vara yrkesmässig, men det krävs att den har en viss varaktighet.⁶

Den brottsliga gärningen ska ha en klar anknytning till näringsverksamheten och måste framstå som ett led i verksamheten. Brott mot näringsrelaterade författningar är regelmässigt att anse som brott i näringsverksamhet. Exempelvis författningar som innehåller bestämmelser om förutsättningarna för näringsverksamhet, såsom arbetsmiljöbrott och bokföringsbrott eller som innehåller särskilda regler för viss typ av näringsverksamhet såsom brott mot

³ Prop. 2013/14:215 s. 43 ff.

⁴ Prop. 1985/86:126 s. 151.

⁵ Svea hovrätts dom den 22 april 1999, mål B 2150-98.

⁶ Prop. 1985/86:23 s. 24.

yrkestrafiklagen eller livsmedelslagen. Även brott mot allmänna straffbestämmelser kan vara att anse som brott i näringsverksamhet. Av avgörande betydelse är då bl.a. brottets anknytning till en näringsidkare.⁷

Vid ekobrott är anknytningen mellan brott och näringsverksamhet ofta självklar. När det gäller annan brottslighet kan det ofta vara en större utmaning att visa att sådan anknytning föreligger. Anknytningen mellan brottet och näringsverksamheten kan se ut på olika sätt:⁸

1. En situation är ***när näringsverksamheten utövas på ett brottsligt sätt***. Det kan t.ex. vara en näringsidkare som säljer stulet gods inom ramen för sin verksamhet. Eller då verksamheten utåt framstår som legitim, men i realiteten utgör en täckmantel för brottslig verksamhet. Exempel på detta är bolag som används för systematiska bedrägerier – såsom falsk fakturering eller investeringsbedrägerier – eller penningtvätt. Även brott mot person som misshandel och olaga hot av en uppdragsgivare eller anställd skulle kunna vara brott i näringsverksamhet om orsaken är hänförlig till anställnings- eller uppdragsförhållandet.
2. Brott i näringsverksamhet kan också föreligga ***när en laglig näringsverksamhet används för att genomföra eller dölja brott***. Så är t.ex. fallet om en näringsidkare tecknar en försäkring för egendom som hör till rörelsen och sen begår ett försäkringsbedrägeri. Det finns också situationer där legal och illegal verksamhet bedrivs parallellt, exempelvis om olagligt importerade eller olagligt tillverkade varor som t.ex. cigaretter eller alkohol säljs i en livsmedelsbutik.
3. ***Brott som begås i syfte att främja näringsverksamheten*** kan också omfattas om gärningspersonen exempelvis stjälar egendom, t.ex. fordon, verktyg eller datorer, som sedan används i verksamheten.

Det finns många andra situationer där brottet har en så nära anknytning till näringsverksamheten att brottet bör anses ha begåtts i näringsverksamhet. Det kan t.ex. vara en taxichaufför som kör rattfull, en butiksägare som misshandlar en kund som vill lämna tillbaka en vara, en åkeriägare som tar in narkotika, dopningspreparat eller vapen i landet, en näringsidkare som förvarar stöldgods i sina lokaler eller en restaurangägare som anlitar svart arbetskraft. Alla brott som begås i näringsverksamhet är dock inte till sin karaktär sådana att gärningspersonen p.g.a. dem inte kan anses lämplig att bedriva näring, men det är en prövning som bör göras inom ramen för bedömningen av om ett näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt.

⁷ Prop. 1981/82:142 s. 26 f.

⁸ Prop. 1985/86:126 s. 48 och 150 f.

3.1.4 Grovt åsidosättande av skyldigheter

En förutsättning för att näringsförbud ska meddelas är att en person grovt har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten. Den begångna brottsligheten i sig kan vara en tillräcklig grund för ett näringsförbud, särskilt om det rör sig om ett uppsåtligt brott för vilket straffvärdet inte är ett helt kortvarigt fängelsestraff, om näringsverksamheten i huvudsak använts för den aktuella brottsligheten eller om det rör sig om upprepade brott.

Det kan dock vara så att brottet i sig, trots att det har begåtts i näringsverksamhet, inte är av den arten att det kan sägas utgöra ett grovt åsidosättande av en persons skyldigheter i näringsverksamhet.⁹ Då kan det ändå bli aktuellt att yrka näringsförbud om personen på andra sätt har visat sig olämplig att bedriva näringsverksamhet, exempelvis genom att missköta och/eller underlåta att fullgöra uppgifter kopplade till verksamheten.

Omständigheter som att en person t.ex. har åsidosatt förpliktelser mot borgenärer eller arbetsrättsliga förpliktelser kan beaktas. Det kan exempelvis röra sig om att personen inte betalat skatter och avgifter eller gjort sig skyldig till arbetsmiljöbrott. Även andra omständigheter som åsidosättanden av civilrättsliga förpliktelser och beteenden i strid med marknadsrättsliga normer som finns för att skydda konsumenter och konkurrenter kan ha betydelse för bedömningen.¹⁰

En fråga som aktualiseras när många olika omständigheter kan ha betydelse för bedömningen är hur långt tillbaka i tiden dessa åsidosättanden kan ligga för att de ändå ska kunna beaktas. Det finns ingen preskriptionstid för omständigheter som kan åberopas till grund för ett näringsförbud till skillnad från omständigheter som kan åberopas till grund för en brottslig gärning. I praktiken bör dock ett åsidosättande som ligger nära i tiden spela en mycket större roll för bedömningen än ett som ligger långt tillbaka i tiden.

Omständigheter som har åberopats till stöd för en tidigare ansökan om näringsförbud som ogillats kan tillsammans med nya omständigheter beaktas vid en ny ansökan om näringsförbud, t.ex. om en person står åtalad för ett nytt brott. Däremot kan inte omständigheter som har legat till grund för ett tidigare näringsförbud beaktas vid bedömningen av om en person grovt har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten. Ett tidigare näringsförbud kan dock ha stor betydelse för bedömningen om ett näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt.¹¹

I sammanhanget kan det också finnas anledning att ta upp frågan om s.k. målvakter, dvs. personer som oftast mot mindre ersättning står som formell

⁹ Prop. 1985/86:126 s. 43 f.

¹⁰ Prop. 2013/14:215 s. 90 f.

¹¹ Prop. 1985/86:126 s. 42 f.

företrädare för en juridisk person men som inte har något med verksamheten att göra. Vid åtal mot dessa personer kan det ofta vara befogat att yrka näringsförbud.

Även ansvar för medhjälp eller anstiftan till brott kan utgöra brott i näringsverksamhet och underlåtenhet att överhuvudtaget utföra några uppgifter i verksamheten kan vara ett grovt åsidosättande.

3.2 Brott utan koppling till näringsverksamhet

Enligt 4 § andra stycket lagen om näringsförbud ska näringsförbud meddelas den som gjort sig skyldig till brott som utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt, om ett sådant förbud är påkallat från allmän synpunkt.

Näringsförbud på denna grund är inte begränsad till någon särskild personkrets och förutsätter varken ställning i eller koppling till någon näringsverksamhet. Uttrycket ”led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt” är hämtat från 29 kap. 2 § p. 6 brottsbalken.¹² Ett näringsförbud förutsätter dock inte att den regeln tillämpas för att aktualiseras.

Att gradindelning uttömt straffvärdet på samma grund hindrar inte att näringsförbud meddelas när exempelvis stöld, bedrägeri, häleri, penningtvätt eller barnpornografibrott bedömts som grovt p.g.a. att det ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt.

I propositionen anges särskilt utpressning, grovt vapenbrott, mordbrand, grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor, grov allmänfarlig ödeläggelse, människorov och mord som brott som i större uträkning kan bli förbudsgrundade.

Varken i förarbeten eller praxis berörs frågan om näringsförbud i förhållande till ungdomar. Vid brott i näringsverksamhet har tillämpningen i praktiken begränsats av personkretsen för brott i näringsverksamhet. Genom att näringsförbud numera även kan grundas på organiserad eller systematisk brottslighet har utrymmet för att meddela näringsförbud beträffande ungdomar ökat, även om sådana situationer torde vara ovanliga.

3.2.1 Organiserad brottslighet

Med brottslighet som utövats i organiserad form avses brottslighet som har begåtts inom ramen för en mer varaktig struktur där flera personer samverkat under en inte helt obetydlig tidsperiod för att begå brott. Det är alltså inte tillräckligt att brottet har begåtts i samverkan mellan flera personer vid ett

¹² Prop. 2024/25:201 s. 34.

enstaka tillfälle. Personerna ska ha ingått i en sammanslutning eller ett nätverk av viss kontinuitet vars syfte att begå brott sträckt sig längre än till enbart det ifrågavarande brottet. Brottet behöver inte ha begåtts av den eller de personer som organiserat brottsligheten, utan även gärningar som utförts av andra aktörer inom ramen för strukturen kan omfattas.¹³

Att det talas om brottslighet ska inte uppfattas som att det behöver vara fråga om flera brott i det aktuella ärendet. Att ett brott utgjort ett led i den organiserade brottsligheten innebär istället att det ska ha haft ett naturligt samband med den brottslighet som i övrigt är organiserad. I propositionen till motsvarande bestämmelse i brottsbalken angavs som exempel på brottslighet som utövats i organiserad form fickstölden som begåtts av en grupp av personer eller illegal indrivningsverksamhet som en gruppering ägnat sig åt.¹⁴

3.2.2 Systematisk brottslighet

Med brottslighet som har utövats systematiskt avses brottslighet där ett visst tillvägagångssätt har upprepats ett flertal gånger av antingen en ensam gärningsman eller av flera personer i samförstånd. Regleringen omfattar bl.a. den återkommande upprepade brottslighet som sker inom ramen för löst sammansatta kriminella nätverk. Till skillnad från organiserad brottslighet krävs dock inte att gärningarna har begåtts inom ramen för en organiserad struktur eller ett kriminellt nätverk.¹⁵

Systematisk brottslighet kan exempelvis bestå i återkommande bedrägerier där samma eller likartade metoder används, upprepade fall av penningtvätt, eller andra brott där gärningarna tillsammans visar på ett planmässigt eller regelbundet tillvägagångssätt.

3.2.3 Brott före och efter den 1 januari 2026

Av övergångsbestämmelserna följer att bestämmelsen i 4 § andra stycket endast ska tillämpas på brott som har begåtts från och med den 1 januari 2026. Detta utesluter dock inte att omständigheter som hänför sig till tiden dessförinnan får åberopas som stöd för att brottsligheten har bedrivits systematiskt eller för att ett näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt. Det hindrar inte heller att näringsförbud yrkas vid upprepade gärningar där vissa brott har begåtts före den 1 januari 2026, under förutsättning att åtminstone en av de gärningar som talan grundas på har begåtts därefter.

¹³ Prop. 2024/25:201 s. 14 f. och 34 f.

¹⁴ Prop. 2009/10:147 s. 43.

¹⁵ Prop. 2024/25:201 s. 14 f. och 34 f.

4 Påkallat från allmän synpunkt

Näringsförbud är i princip alltid påkallat från allmän synpunkt för brott i näringsverksamhet eller brott som utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt om det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader.

Gemensamt för att näringsförbud ska meddelas oavsett om talan grundar sig på brott i näringsverksamhet, organiserad eller systematisk brottslighet är att ett förbud ska vara påkallat från allmän synpunkt. Näringsförbud presumeras vara påkallat från allmän synpunkt om det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader.

4.1 Bedömningen vid brott i näringsverksamhet

För att underlätta bedömningen om när ett näringsförbud vid brott i näringsverksamhet är påkallat från allmän synpunkt har lagstiftaren angivit vissa omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen (8 § lagen om näringsförbud).

Ett näringsförbud med anledning av brott i näringsverksamhet ska i första hand rikta sig mot sådana personer som genom allvarliga åsidosättanden förorsakar betydande skador för borgenärer, anställda, konkurrenter, avtalsparter eller samhället i övrigt. Hänsyn ska särskilt tas till om det varit ett *systematiskt åsidosättande* av de normer som gäller för näringsverksamhet, syftat till *betydande vinning*, medfört eller varit ägnat att medföra *betydande skada* eller om personen *tidigare dömts för brott i näringsverksamhet*. Det bör noteras att uppräkningsen i bestämmelsen endast är exemplifierande och det kan finnas andra omständigheter som gör det motiverat att meddela näringsförbud, t.ex. att åsidosättanden pågått under lång tid.¹⁶

Med *systematisk* avses att det ska ha varit fråga om ett upprepat förfarande som genomförts efter viss beräkning. Det kan vara påkallat från allmän synpunkt att meddela näringsförbud för en näringsidkare som under lång tid inte betalat skatter eller avgifter och själv fått vinning av det, samtidigt som det inte är påkallat från allmän synpunkt för en näringsidkare som vid ett tillfälle underlåtit att betala skatt eller avgift till samma belopp på grund av att denna hamnat i ett svårt ekonomiskt läge.¹⁷

¹⁶ Prop. 1985/86:126 s. 158.

¹⁷ Prop. 1985/86:126 s. 157.

Flera av de åsidosättanden som räknas upp i paragrafen är sådana omständigheter som i andra sammanhang utgör kvalifikationsgrunder för att ett brott ska anses som grovt. Såväl systematisk som betydande belopp/vinning är omständigheter som kan ligga till grund för att bedrägerier, stölder, skattebrott eller bidragsbrott kan bedömas som grova. I praxis ställs dock högre krav på vad systematisk och betydande vinning/belopp är när det är fråga om att rubricera ett brott som grovt än när det är fråga om en omständighet som kan ligga till grund för bedömningen om det är påkallat från allmän synpunkt med ett näringsförbud.

Högsta domstolen fann i "De upprepade skattebrotten" NJA 2018 s. 634 att den tilltalade genom upprepade oriktiga och uteblivna skattedeklarationer under två och ett halvt års tid grovt hade åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten. Gärningarna bedömdes som skattebrott av normalgraden. Presumptionsregeln för näringsförbud var därmed inte tillämplig.

Högsta domstolen framhöll att även om de undandragna beloppen vid varje enskilt tillfälle inte varit särskilt stora och antalet gärningar varit begränsat var det sammanlagda beloppet betydande, drygt 1,1 miljon kronor. Förfarandet innebar en tydlig och systematisk avvikelse från de krav som ställs på en näringsidkare. Det saknades dessutom koppling till tillfälliga ekonomiska svårigheter och hade istället använts för att ge ett nystartat bolag skattecredit. Mot denna bakgrund fann Högsta domstolen att det var påkallat från allmän synpunkt att meddela näringsförbud.

I ett annat mål prövande hovrätten frågan om näringsförbud i ett mål där en person vid 31 tillfällen lämnat oriktiga uppgifter i skattedeklarationer och bokfört falska fakturor och därigenom gjort sig skyldig till försvårande av skattekontroll av normalgraden. Hovrätten konstaterade att det belopp som undandragits beskattning eller felaktigt tillgodoräknats eller återbetalats till bolaget har varit relativt lågt, men genom att förfarandet kommit att upprepas över trettio gånger under en period på ca två år så hade åsidosättandet varit systematiskt. Hovrätten meddelade därför näringsförbud.¹⁸

I NJA 1988 s. 171, som gällde frågan om tillfälligt näringsförbud, konstaterade Högsta domstolen att den omständigheten att den misstänkta personen åsidosatt bokföringen i många bolag samtidigt gjorde att förfarandet var systematiskt.

Med betydande skada avses i första hand skador som kan förorsakas borgenärer, konkurrenter, konsumenter och andra, men kan även avse person- och sakskador som har eller kunde ha uppkommit på grund av t.ex. miljö- eller arbetsmiljöbrott.¹⁹

¹⁸ Hovrätten för Västra Sveriges dom den 8 mars 2019, mål B 5033-18.

¹⁹ Prop. 1985/86:126 s. 157.

En näringsidkare som tidigare dömts för brott i näringsverksamhet måste anses ha fått en form av varning som ska beaktas vid bedömningen om näringsförbud ska meddelas. Vilken betydelse en tidigare dom har beror på vilken typ av brottslighet den avsåg och hur långt tillbaka i tiden den ligger. Ett återfall i brott av samma typ som den tidigare domen avsåg eller återfall som ligger nära i tiden efter en tidigare dom talar för att ett näringsförbud ska meddelas. Sker återfallet under tiden personen har ett näringsförbud bör ett nytt förbud meddelas.²⁰

Det finns ingen preskriptionstid för omständigheter som kan åberopas till grund för ett näringsförbud till skillnad från omständigheter som kan åberopas till grund för en brottslig gärning. I praktiken spelar omständigheter i när-tid mycket större roll för bedömning än de som ligger långt tillbaka i tiden.

4.2 Bedömningen vid organiserad eller systematisk brottslighet

För organiserad eller systematisk brottslighet lämnas ingen motsvarande vägledning för tillämpningen av 8 a § lagen om näringsförbud som för tillämpningen av lagens 8 § (se avsnitt 4.1). Det har istället överlämnats till rättstillämpningen att avgöra i vilken utsträckning näringsförbud ska anses påkallat från allmän synpunkt när brottets straffvärde understiger fängelse i sex månader.²¹ Vid organiserad eller systematisk brottslighet finns ingen formell begränsning avseende ringa brott. Näringsförbud bör dock sällan vara påkallat vid ringa brott utom i rena undantagsfall.²²

Syftet med bestämmelserna är att förhindra att personer som upprepade gånger begår allvarliga lagöverträdelser, t.ex. bedrägerier eller narkotikaförsäljning, från att samtidigt figurera i näringslivet eller missbruka legala bolagsstrukturer som verktyg i vinstdrivande brottslighet.²³ Viss vägledning bör kunna hämtas utifrån de omständigheter som gäller för näringsidkare, exempelvis att brottet syftar till betydande vinning.

I avsaknad av praxis torde vid systematisk eller upprepade brottslighet, där flera gärningar bedömts eller rubricerats var för sig men det sammanlagda beloppet för gärningarna överstigit beloppsgränsen för grovt brott, såsom vid bedrägeri eller penningtvätt, medföra att ett förbud är påkallat från allmän synpunkt trots att presumptionen inte är tillämplig.

²⁰ Prop. 1985/86:126 s. 157.

²¹ Prop. 2024/25:201 s. 36.

²² Prop. 2024/25:201 s 16–17.

²³ Prop. 2024/25:201 s. 16.

4.3 Presumption för näringsförbud

Näringsförbud ska anses vara påkallat från allmän synpunkt om det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader och särskilda skäl inte talar mot ett förbud. Presumptionen regleras i 8 § andra stycket respektive 8 a § lagen om näringsförbud. Utformningen är likalydande oavsett grund. Syftet med presumptionen är dels att näringsförbudet som institut ska få större trovärdighet om det regelmässigt meddelas vid mer kvalificerad brottslighet, dels för att få en större enhetlighet vid tillämpningen.

Särskilda skäl mot ett näringsförbud kan föreligga om domstolen med tillämpning av 23 kap. 5 § brottsbalken dömt till ett lindrigare straff än det som är föreskrivet för brottet. Det kan också finnas särskilda skäl om det gått lång tid sedan brottet begicks och vederbörandes personliga förhållanden har förbättrats samt upphört med sin brottsliga verksamhet på ett sådant sätt att ett näringsförbud skulle framstå som alltför ingripande.

I NJA 2006 s. 346 fann Högsta domstolen att särskilda skäl förelåg mot att meddela näringsförbud trots att den tilltalade dömts för grovt skattebrott och presumtionsregeln var tillämplig. Avgörande var att näringsidkaren självmant hade upphört med den brottsliga verksamheten, sanerat bolagets ekonomi, fullföljt avbetalningsplaner och avvecklat verksamheten utan att borgenärer lidit skada. Vidare hade det gått sex år sedan gärningarna begicks och näringsidkaren hade under denna tid bedrivit verksamhet utan anmärkning. Sammantaget ansågs det därför inte påkallat från allmän synpunkt att meddela näringsförbud.

Tyngdpunkten i bedömningen bör dock hänföra sig till allvarligheten och karaktären av den begångna brottsligheten samt vilken roll personen i fråga har i en kriminell organisation eller kriminellt upplägg.

Om det med hänsyn till brottsligheten skulle framstå som stötande att den dömde får bedriva näringsverksamhet, och därmed ha möjlighet att utnyttja den för brottsliga ändamål, talar det för att det inte finns utrymme att frånga presumptionen för näringsförbud. Exempelvis eftersom ett brott utgjort ett led i en brottslighet som har utövats i organiserad form. När det gäller systematisk brottslighet utan koppling till ett kriminellt nätverk bör utrymmet att anse att det finns särskilda skäl vara större.²⁴

²⁴ Prop. 2024/25:201 s. 35–36.

5 Näringsförbudets längd

I detta kapitel behandlas näringsförbudets längd och tillfälliga näringsförbud.

5.1 Allmänt om näringsförbudets längd

Åklagaren bör i stämningsansökan ange hur långt näringsförbud som yrkas.

Näringsförbud ska meddelas för en viss tid, lägst tre och högst femton år, och gäller från det att beslutet om näringsförbud vinner laga kraft (10 § lagen om näringsförbud).

Vid bedömningen av hur lång förbudstiden ska vara används liknande kriterier som vid straffmätning. Omständigheter som brottslighetens omfattning och karaktär, skadan som orsakat eller riskerat att orsaka andra, annans egen- dom eller miljön, tidigare brottslighet och tidigare näringsförbud ska beaktas. Näringsförbudet ska dock som huvudregel inte påverka straffmätningen eller påföljdsval.

Vad gäller brott i näringsverksamhet har även näringsidkarens inställning till de åsidosättanden som han gjort sig skyldig till betydelse. Den som begått en brottslig gärning inom näringsverksamheten som framstår som en engångs- företeelse eller som vidtagit åtgärder för att begränsa skadan av sitt hand- lande kan få en kortare förbudstid än den som visat total likgiltighet för de regler som gäller för näringsverksamhet.

Mer generellt är syftet med näringsförbud att förhindra att verksamheter bedrivs på ett sätt som orsakar stora skador för andra eller samhället. Det är därmed av vikt att personer som begår grova brott fråntas rätten att bedriva näringsverksamhet under lång tid. Ett långt fängelsestraff motiverar ett längre näringsförbud av det skälet att förbudet skulle få begränsad betydelse om det upphörde samtidigt som den dömda frigges. Förbudstiden bör dock inte vara så lång att det i praktiken innebär att den som meddelats ett näringsförbud inte har någon möjlighet att efter förbudstidens utgång bedriva näringsverk- samhet.²⁵

Ett näringsförbud gäller från den dag då beslutet vinner laga kraft. Eftersom det följer av lagen när näringsförbud börjar gälla behöver domstolen i sitt beslut inte särskilt förordna om när förbudet får verkan. Domstolen bör för- ordna om att näringsförbudet gäller för en viss tidsperiod t.ex. att det gäller i fem år för att näringsförbudet i praktiken ska bli så långt som domstolen har

²⁵ Prop. 1995/96/98 s. 25 f.

bestämt. Tillfälliga näringsförbud gäller dock omedelbart om inte annat beslutas. När tiden för näringsförbud slutligen bestäms ska hänsyn tas till om ett tillfälligt näringsförbud har meddelats. Det innebär att en kortare förbudstid än tre år kan bestämmas om en person har haft ett tillfälligt näringsförbud innan dom meddelats av tingsrätten. Den sammanlagda förbudstiden får inte heller överstiga femton år.

Högsta domstolen uttalade i NJA 2019 s. 251 att det normalt är olämpligt att bestämma en förbudstid till en viss slutdag om inte beslutet samtidigt förenas med ett tillfälligt näringsförbud. I det aktuella målet hade tingsrätten beslutat om näringsförbud som skulle gälla i fem år från dagen för tingsrättens dom utan hinder av att tingsrättens dom inte vunnit laga kraft. Hovrätten ändrade förbudstiden till tre år och nio månader och meddelade tillfälligt näringsförbud från dagen för hovrättens dom. Syftet i hovrätten var att förbudstiden i sin helhet skulle bli fem år och att de genom sitt beslut att ändra förbudstiden tagit hänsyn till det tidigare meddelade näringsförbudet. Att formulera sitt beslut på det sättet innebar i praktiken att näringsförbudet skulle komma att gälla i fem år och tio dagar trots att åklagaren inte begärt någon skärpning. Högsta domstolen återställde därför tingsrättens beslut om näringsförbud.

5.2 Tabell för att bestämma näringsförbudets längd

Genom lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2026 har den längsta tillåtna förbudstiden höjts; från tio till femton år. Syftet med höjningen är primärt att ta höjd för de högre straffskalorna som aktualiseras med anledning av att organiserad och systematisk brottslighet blivit förbudsgrundande och att näringsförbudet därmed inte ska upphöra i samband med eller alltför kort tid efter avtjänat fängelsestraff.²⁶

Även om höjningen av längsta förbudstiden i huvudsak motiverades av behovet att kunna ingripa mot organiserad eller systematisk brottslighet är den inte begränsad till dessa fall. Tvärtom innebär reformen att även de allvarligaste av brotten med ett straffmaximum om sex års fängelse kan motivera längre förbudstider än tio år.²⁷ En höjning av den längsta förbudstiden får därtill anses innebära en generell skärpning i den meningen att utdömda näringsförbuden kan komma att bestämmas till längre tider än tidigare.

Straffvärdet bildar utgångspunkt för förbudets längd, även om en samlad bedömning av relevanta omständigheter alltid ska göras i det enskilda fallet.

Föreligger försvårande omständigheter som inte beaktats vid straffvärdebedömningen finns det skäl att yrka på en längre förbudstid. Exempel på

²⁶ Prop. 2024/25:201 s. 22 f.

²⁷ Prop. 2024/25:201 s. 23

sådana omständigheter är att förbudspersonen tidigare har begått brott i näringsverksamhet, på annat sätt grovt åsidosatt sina skyldigheter i sådan verksamhet eller annars är att anse som olämplig att bedriva näringsverksamhet – exempelvis på grund av omfattande skatteskulder.

Den tidigare tabellen bör alltså erbjuda viss vägledning vid bedömningen av förbudstidens längd, även om den enbart beaktar fängelsestraffets längd. Tabellen uppdaterades senast i mars 2023 och har sammanställts av Ekobrottsnätverket Sydväst – bestående av domare i ekobrottmål vid Hovrätten över Skåne och Blekinge, Hovrätten för Västra Sverige samt ett antal underliggande tingsrätter.²⁸

Tabell 1 Ekobrottsnätverk Sydvästs tabell från mars 2023

Påföljd fängelse	Förbudets längd
6 mån	3 år
1 år	3 år
2 år	3 år
3 år	5 år
4 år	5 år
5 år	7 år
6 år	10 år

Tabellen bygger i huvudsak på praxis från ekobrottmål där straffmaximum traditionellt uppgått till högst sex år. En konsekvent fortsättning på tabellen – i brist på praxis – är att utgå från en förbudstid om tolv år vid straffvärden upp till åtta år och femton år vid straffvärden över tio år.

Tabell 2 En förlängning av ovanstående tabell

Påföljd fängelse	Förbudets längd
8 år	12 år
10 år	15 år

²⁸ Catharina Månsson, Björn Hansson, Martin Borgeke och Gina Kezovska, Studier rörande påföljdspaxis m.m., Elektronisk version 2025, s. 1973.

5.3 Tillfälligt näringsförbud

Om man yrkar näringsförbud i samband med att åtals väcks bör åklagaren normalt överväga att också yrka tillfälligt näringsförbud.

Det saknas dock normalt anledning att yrka tillfälligt näringsförbud om den misstänkte är frihetsberövad eller saknar koppling till en näringsverksamhet.

Under förundersökningen kan det finnas skäl för ett tillfälligt näringsförbud, men det är sällan aktuellt med ett sådant yrkande.

Tillfälligt näringsförbud kan enligt 21 § lagen om näringsförbud meddelas om det är *uppenbart* att det finns grund för näringsförbud. Förbudet gäller då omedelbart – om inte annat förordnas – fram till dess att frågan om näringsförbud slutligen avgjorts.

Ett viktigt skäl till denna möjlighet är att snabbheten i förfarandet för att meddela näringsförbud har stor betydelse för förbudets effektivitet. En brottsutredning kan ta lång tid, särskilt när det rör sig om komplex brottslighet. Därtill kan handläggningen i domstol dra ut på tiden efter det att talan har väckts, och det kan dröja till en lagakraftvunnen dom. Under denna tid kan det vara av stor vikt att avbryta en verksamhet som orsakar betydande skador. Det kan också framstå som stötande att en person tillåts fortsätta en verksamhet trots att denne har gjort sig skyldig till omfattande brottslighet. Det saknas dock normalt anledning att yrka tillfälligt näringsförbud om den misstänkte är häktad eller saknar koppling till en näringsverksamhet.

Åklagaren bör under en förundersökning där frågan om näringsförbud är aktuell överväga om det redan innan åtal väcks finns anledning att ansöka om ett tillfälligt näringsförbud om brottet har koppling till en pågående verksamhet. Det är ofta svårt att avgöra om det finns förutsättningar att meddela ett tillfälligt näringsförbud i början av en förundersökning. En annan omständighet som kan tala emot att ansöka om tillfälligt näringsförbud i ett tidigt skede är att näringsförbudet då i praktiken enbart kan komma att gälla under förundersökningen och under verkställigheten av ett fängelsestraff. Det är åklagaren som ska visa att det är uppenbart att det finns grund för näringsförbud. Det är ett högt ställt beviskrav som i regel förutsätter att stora delar av utredningen presenteras och åberopas innan åtal.

Ett tillfälligt näringsförbud ska också vägas mot att det kan få mycket stora konsekvenser för den enskilde. En näringsidkare som tvingas avveckla sin verksamhet kan lida betydande ekonomisk skada och det är inte säkert att skadan kan repareras om det vid den slutliga prövningen skulle visa sig att ett näringsförbud inte ska meddelas. En grundläggande förutsättning är därför att ett tillfälligt näringsförbud endast får meddelas om det står klart att talan om näringsförbud kommer att bifallas. Förutom att omständigheterna måste

vara tillräckligt utredda ska det också stå klart att det är påkallat från allmän synpunkt att ett förbud meddelas.²⁹

Ett yrkande om tillfälligt näringsförbud kan framställas när som helst under processen. För det fall en åklagare framställer ett yrkande om tillfälligt näringsförbud innan åtal väcks ska den som yrkandet avser få tillfälle att yttra sig innan rätten fattar beslut. Rätten får dock fatta beslut utan att den som berörs fått möjlighet att yttra sig om det finns anledning att anta att den berörda håller sig undan (23 § lagen om näringsförbud). Rätten ska, om den beslutar om tillfälligt näringsförbud innan talan om näringsförbud har väckts eller ansökan om ordinarie näringsförbud lämnats in till rätten, även bestämma en tid inom vilken sådan talan ska väckas eller ansökan ska lämnas in till rätten. Tiden får inte vara längre än nödvändigt och den kan förlängas efter yrkande av åklagare som inkommit innan tiden har gått ut (27 § lagen om näringsförbud).

I de fall det framställs yrkande om tillfälligt näringsförbud i samband med åtal kan yrkandet utformas som så att det tillfälliga näringsförbudet ska meddelas i samband med dom eller omedelbart. Yrkas att förbudet ska meddelas i samband med dom kommer det att prövas i samband med huvudförhandlingen. Påkallas omedelbar prövning av frågan om näringsförbud i samband med åtal – och före huvudförhandlingen – hanteras det på samma sätt som en framställan innan åtal förutom att rätten inte ska besluta om någon frist.

²⁹ Prop. 1985/86:126 s. 109 ff. och 170.

6 Innebörden av näringsförbud

6.1 Inledning

I 11–14 §§ lagen om näringsförbud anges närmare vad det innebär att ha ett näringsförbud. I korthet innebär ett näringsförbud att en person inte får driva eller utöva faktisk ledning av en näringsverksamhet. Det finns i lagen även begränsningar avseende befattningar, ägandeandelar och uppdrag/anställning i annans näringsverksamhet som gäller för den som meddelats näringsförbud.

Ett näringsförbud gäller generellt och avser all näringsverksamhet. Det kan inte avgränsas till att avse t.ex. en viss bransch eller verksamhet. En person kan dock beviljas undantag för en viss verksamhet (se avsnitt 6.2). För att uppnå syftet med näringsförbudet är det viktigt att den som meddelats ett näringsförbud inte kan fortsätta att bedriva näringsverksamhet. Avgörande är därför inte vilken befattning en person har i en rörelse utan vilken möjlighet personen har att utöva den faktiska ledningen över verksamheten. Att utöva den faktiska ledningen är att i realiteten bestämma över verksamheten och avgöra hur den ska drivas.

I lagen anges ett flertal befattningar som en person med näringsförbud inte får inneha eftersom vissa befogenheter är knutna till befattningarna genom särskild lagstiftning, t.ex. verkställande direktör för ett aktiebolag. Det finns även befattningar som är uppräknade där några befogenheter inte knyts till befattningarna genom lag, men där befattningarna som i regel innebär befogenheter som ger beslutanderätt över näringsverksamheten som t.ex. bolagsman i ett handelsbolag.

Ett näringsförbud medför också ett förbud mot att vara anställd eller återkommande ta emot uppdrag i den verksamhet som vederbörande åsidosatt sina skyldigheter i eller i en närståendes näringsverksamhet. Det innebär att den som har näringsförbud inte kan anlitas som konsult, agent eller revisor i en sådan verksamhet. Däremot omfattar inte förbudet att ge enstaka råd eller utföra någon enstaka tjänst i en verksamhet. Återkommande uppdrag innebär att det ska röra sig om flera uppdrag som har ett visst tidsmässigt samband. Motivet till införandet av närståenderegeln är att det är svårt att kontrollera vilken roll en person har i en verksamhet som bedrivs av en närstående.³⁰

I "Hårförlängningsverksamheten" NJA 2018 s. 431 klargjorde Högsta domstolen att ett uppdrag i närståendes näringsverksamhet inte behöver vara formaliserat eller av kvalificerat slag. Uppdrag innebära istället

³⁰ Prop. 1985/86:126 s. 163 ff.

ett mer allmänt uttryck för att utföra uppgifter som hör till näringsverksamheten utan att vara företagsledare eller anställd. För att uppdragen ska anses återkommande krävs flera uppdrag som ligger relativt nära varandra i tid. I det aktuella fallet ansågs nio uppdrag under cirka fyra månader utgöra återkommande uppdrag.

6.2 Undantag från näringsförbud

Näringsförbud gäller generellt, dvs. att de omfattar alla former av näringsverksamhet. Det finns dock möjlighet för rätten att medge undantag från näringsförbudet i två situationer (35 § lagen om näringsförbud). Undantag kan medges om det inte strider mot syftet med näringsförbudet eller under en begränsad tid för att avveckla en verksamhet. I 36–39 §§ lagen om näringsförbud finns regler om prövning av en fråga om undantag och återkallelse av undantag. Det är förbudspersonen som ska visa att det finns förutsättningar för undantag.

6.2.1 Undantag som inte strider mot syftet

Om det finns skäl för det får undantag från näringsförbudet meddelas, om det inte strider mot syftet med näringsförbudet. Ett sådant undantag är inte tidsbegränsat utan är istället knutet till en viss verksamhet, ett visst uppdrag eller anställning. Det kan röra sig om uppdrag som är av så speciellt slag att det är orimligt att låta det omfattas av näringsförbudet, som t.ex. att vara styrelseledamot i en bostadsrättsförening eller ha ett styrelseuppdrag i en mindre ideell idrottsförening vars verksamhet innefattar viss näringsverksamhet.

Undantaget kan också ha sin grund i att det avser en helt annan verksamhet än den där de tidigare oegentligheterna förekommit. En person som tidigare haft ett it-företag och inom ramen för den verksamheten gjort sig skyldig till ett grovt åsidosättande av sina åligganden skulle exempelvis kunna medges ett undantag för att bruka en skogsfastighet i mindre omfattning.

Vidare kan ett undantag medges om ett näringsförbud skulle innebära att en enskild fräntas sina möjligheter till försörjning exempelvis om personen inte har möjlighet att utöva sitt yrke som anställd eller om den enda anställningsmöjligheten finns i ett företag där en närstående har en ledande ställning.

Avgörande för bedömning om ett undantag ska medges är dock alltid om undantaget står i strid med syftet med näringsförbudet. För att medge ett undantag bör det krävas att riskerna för nya åsidosättanden framstår som mycket små.³¹

³¹ Prop. 2013/14:215 s. 102 f.

6.2.2 Undantag för att avveckla verksamhet m.m.

När det finns behov av att avveckla en näringsverksamhet, anställning, uppdrag, innehav av fullmakt, delägarskap i handelsbolag eller aktieinnehav kan undantag meddelas. I det fallet är undantaget alltid tidsbegränsat. Avgörande för vilken tid undantaget ska gälla är hur lång tid det kan förväntas ta för den berörda personen att avveckla sitt engagemang. Att avsluta en anställning torde exempelvis gå snabbare än att sälja en rörelse.

Det är den berörda personen själv som ska redovisa sin verksamhet, sina befattningar och liknande som kan ha betydelse för om domstolen ska bevilja ett undantag och hur lång tid som då ska medges. Avvecklingstider längre än sex månader bör inte medges enligt tidigare praxis och förarbeten. Vid bedömningen ska bakgrunden och syftet med näringsförbudet beaktas och intresset av att en näringsidkare upphör med att driva verksamhet kan vara större än att personen får tid för att avveckla verksamheten.³²

6.3 Överträdelse av näringsförbud

Den som bryter mot ett näringsförbud genom att under förbudstiden driva näringsverksamhet eller på annat sätt bryta mot reglerna i 11–13 §§ lagen om näringsförbud gör sig skyldig till överträdelse av näringsförbud och kan dömas till fängelse i högst två år (47 § lagen om näringsförbud). Är brottet ringa kan personen dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Bolagsverket har register över alla meddelade näringsförbud och för vilken tid de gäller. Kronofogdemyndigheten utövar tillsyn för att säkerställa att näringsförbud följs. Detta görs bl.a. genom att kalla till samtal och begära in uppgifter om inkomster och anställningsförhållanden. Kronofogdemyndigheten kan vidare bedriva utrednings- och spaningsåtgärder för att klargöra hur den som har näringsförbud försörjer sig.

Om det vid utredning av brott framkommer att en person överträder ett näringsförbud är det normalt av vikt att utreda denna fråga eftersom det är angeläget att näringsförbud efterlevs, det är normalt frågan om återfall samt brottslighet med högt artvärde.

Om en person döms för överträdelse av näringsförbud och talan har väckts innan förbudstiden har gått ut är huvudregeln att näringsförbudet ska förlängas (48 § lagen om näringsförbud). Utgångspunkten är att förlängningen ska motsvara tiden som överträdelsen pågått räknat i år. Vid bedömningen ska även omständigheter i det enskilda fallet beaktas som t.ex. när under förbudstiden överträdelsen skett och om det förekommit nya oegentligheter under överträdelsetiden. Det kan finnas särskilda skäl att avstå från att

³² Prop. 2013/14:215 s. 103 f.

meddela förlängning om överträdelsen bedöms som ringa brott eller om det vid domstolens prövning gått mycket lång tid sedan förbudstiden löpte ut.³³

I "Hårförlängningsverksamheten" NJA 2018 s. 431 slog Högsta domstolen fast att en person överträtt ett näringsförbud genom att vid nio tillfällen under cirka fyra månader arbeta i sin makes företag (se avsnitt 6.1). Straffvärdet bedömdes till två månaders fängelse. När det gällde påföljdalet konstaterades att det låg i sakens natur att den som gör sig skyldig till överträdelse av näringsförbud som meddelats p.g.a. brott gör sig skyldig till återfall i likartad brottslighet. Återfallet i sig talade för en fängelsepåföljd eftersom det låg i början av förbudstiden och hade skett under prøvotid för villkorlig frigivning för det brott som föranlett förbudet. Högsta domstolen uttalade vidare att det, trots avsaknad av uttryckligt stöd i förarbetena, med hänsyn till brottets art finns en presumtion för fängelse. Påföljden bestämdes till två månaders fängelse. När det gällde förlängningen av näringsförbudet uttalade domstolen att beräkningen inte bör brytas ned till veckor eller månader, varför förbudstiden förlängdes med ett år.

³³ Prop. 1995/96:98 s. 38.

7 Brottstyper och exempel

I detta kapitel ges exempel på brottstyper och förfaranden där det kan finnas skäl att yrka näringsförbud.

7.1 Inledning

Uppräkningen av exempel är på inget sätt uttömmande utan syftar till att belysa när näringsförbud kan vara aktuellt. Det finns andra upplägg och brottstyper som aktualiserar näringsförbud. I många fall finns det förutsättningar att meddela näringsförbud både på grund av att brottet begåtts i näringsverksamhet och som ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt.

7.2 Bedrägeri

Bedrägerier är en brottstyp som i många fall aktualiserar näringsförbud. Det är också en brottstyp där näringsförbud kan vara påkallat på en eller flera grunder.

Vad avser näringsverksamhet kan den i sig vara en förutsättning för att begå brott. Det finns exempelvis verksamheter som startas enbart i syfte att driva brottslig verksamhet, t.ex. företag som startats för att under en kort tid förmedla ett stort antal bilar utan att betala säljarna. Verksamheten kan också användas för att genomföra ett brott som t.ex. vid försäkringsbedrägerier. Närliggande är också situationen då bedrägeriet innefattat oriktigt användande av företagsnamn eller logotyp.

Vid gradindelningen av bedrägeribrott ska omständigheten att brottet utgjort ett led i en brottslighet som utövats systematiskt särskilt beaktas. Eftersom minimistraflet för grovt bedrägeri överstiger sex månader bör näringsförbud som regel yrkas i dessa fall.

Även vid normalgradsbrott vid systematisk eller upprepad brottslighet där gärningarna bedömts var för sig men det sammanlagda beloppet för gärningarna överstigit beloppsgränsen för grovt brott bör det yrkas näringsförbud. I fall det är frågan om lägre belopp kan det alltså vara aktuellt med anledning av ett kvalificerat tillvägagångssätt så som vid vishing-bedrägerier.

Om vishing, falsk fakturering eller liknande bedrägeribrott utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form omfattas inte bara den eller de personer som organiserat brottsligheten utan även andra mer marginaliserade aktörer eller medhjälpare.

7.3 Förskingring och trolöshet mot huvudman

Det är inte ovanligt att någon inom ramen för en näringsverksamhet, genom sin ställning eller kommissionsavtal, får tillgång till klientmedel. Om gärningspersonen förbrukar medel för privat konsumtion eller annars på ett sätt som innebär brott kan det medföra att verksamheten anses bedrivas på ett brottsligt sätt.

En ledamots förskingring av en bostadsrättsförenings medel är exempel på verksamhet och person som omfattas av personkretsen för näringsverksamhet.

Även utanför näringsverksamhet kan exempelvis en god man eller förvaltare, som vid upprepade tillfällen genom likartade förfaranden tillgodogjort sig medel, bedömas ha agerat systematiskt. En sådan förtroendebrist bör medföra att ett näringsförbud är påkallat från allmän synpunkt.

7.4 Penningtvätt och näringspenningtvätt

Om konton i en näringsverksamhet används för transaktioner som syftar till att dölja att pengar kommer från brott eller brottslig verksamhet eller till att främja att någon kan tillgodogöra sig pengar från sådan verksamhet är det att anse som brott i näringsverksamhet. Det räcker med att näringsidkaren upplåter verksamhetens konton för detta ändamål. Sedan kan det även finnas situationer där en näringsidkare på ett mer aktivt sätt genom olika transaktioner för verksamhetens räkning gör sig skyldig till penningtvätt, vilket kan innebära att verksamheten i sig utövas på ett brottsligt sätt.

Utanför en näringsverksamhet är det ofta frågan om ett visst upprepat tillvägagångssätt. Huvudregeln för penningtvätt är att varje fall behandlas som ett särskilt brott. Om förfarandet därmed varit systematiskt utan att för den delen ha bedömts som grovt men det sammanlagda beloppet för gärningarna överstigit beloppsgränsen för grovt brott bör näringsförbud yrkas. Vid grovt brott bör näringsförbud regelmässigt yrkas.

7.5 Stöld och häleri

En näringsverksamhet kan på olika sätt utnyttjas vid häleribrott. Verksamheten kan exempelvis anses bedrivas på ett brottsligt sätt om den innefattar försäljning av stöldgods. Brott kan även begås inom ramen för näringsverksamheten om lokalerna används för att förvara eller dölja hälerigods eller om sådant gods används i verksamheten.

Vid stöld, häleri eller utförselhäleri som är att bedöma som grova på grund av systematik bör näringsförbud som regel yrkas. Särskilt kan klock- och fick-

stölder nämnas som exempel på brottslighet som ofta utövas systematiskt eller som ett led i organiserad brottslighet.

7.6 Smugglingsbrott, tullbrott och olovlig förflyttning av punktskattepliktiga varor

När det gäller införsel i landet i strid med olika regler kan detta ske både i näringsverksamhet och som ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt. Det kanske mest uppenbara är verksamheter som bedrivs i syfte att utföra gränsöverskridande transporter, som t.ex. åkeriverksamhet som vid sina transporter för in narkotika, vapen eller cigaretter. Det finns också andra förfaranden där ett företag importerar varor genom att beställa varorna från andra länder och sedan låta etablerade transportföretag transportera hit varorna. Exempelvis kan en näringsidkare som i företagets namn beställer gaspistoler från ett land där dessa är tillåtna och låter ett transportföretag sköta transporten göra sig skyldig till smugglingsbrott.

7.7 Brott mot alkohol- och tobakslagen, olovlig befattningsmed smuggelgods och olovlig befattningsmed punktskattepliktiga varor

När det gäller brott mot alkohol- och tobakslagen, olovlig befattningsmed smuggelgods och olovlig befattningsmed punktskattepliktiga varor finns det exempel på flera olika typer av förfaranden som skulle kunna utgöra brott i näringsverksamhet eller ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt. En livsmedelsbutik som säljer insmugglade cigaretter eller en restaurang som säljer insmugglad eller egentillverkad alkohol kan sägas utöva verksamheten på ett brottsligt sätt. Även förvaring av dessa varor kan utgöra brott i näringsverksamhet då verksamheten används för att dölja brottslig verksamhet. Ett exempel är att en näringsidkare i en kontorslokal som hyrs för näringsidkarens verksamhet tillverkar och/eller säljer alkohol.

7.8 Narkotikabrott, dopningsbrott och brott mot lagen om hälsofarliga varor

Narkotika och närliggande brott utövas i många fall i organiserad form och genererar brottsvinster som kan föras in i den legala ekonomin. Det är därför angeläget att vara särskilt uppmärksam på om det finns förutsättningar för näringsförbud. Det finns dessutom webbutiker som säljer både legala och illegala substanser. För det fall illegala substanser säljs kan verksamheten anses utövas på ett systematiskt brottsligt sätt. Det kan även förekomma fall där fysiska butiker säljer illegala substanser vid sidan av sin legala verksamhet eller att butikslokaler eller kontorslokaler används för att förvara eller gömma

illegala substanser vilket kan anses systematiskt och/eller utgöra brott i näringsverksamhet.

Exempel på tidigare praxis är "Grillen" NJA 2017 s. 814 och "RC24" NJA 2020 s. 397. I och med lagändringen från den 1 januari 2026 hade det funnits skäl att även yrka näringsförbud enligt de nya grunderna.

I "Grillen" NJA 2017 s. 814 dömdes den tilltalade för grovt narkotikabrott och penningtvåtbrott till fängelse i två år och meddelades näringsförbud i fem år. Den tilltalade drev en grillkiosk. Utöver den legala verksamheten bedrevs även narkotikaförsäljning från grillkiosken. Hovrätten ansåg att även om brotten inte begåtts inom ramen för den legala näringsverksamheten så hade verksamheten använts som en täckmantel och en viktig förutsättning för den illegala narkotikaförsäljningen. Därmed hade den tilltalade grovt åsidosatt vad som gäller för näringsverksamhet. Frågan om näringsförbud prövades inte av Högsta domstolen.

I "RC24" NJA 2020 s. 397 var den tilltalade styrelseledamot i och utövade den faktiska ledningen över ett bolag som bl.a. bedrev försäljning av olika kemiska substanser på internet. Genom försäljningen av icke-narkotikaklassade preparat ansåg hovrätten att den tilltalade hade orsakat åtta personers död och dömde den tilltalade för grovt vållande till annans död. Den tilltalade dömdes också för grovt bokföringsbrott och vårdslöshet med narkotika. Tingsrätten anförde i sina domskäl att eftersom den tilltalade gjort sig skyldig till grovt vållande till annans död för vilket straffminimum är ett års fängelse förelåg en presumtion för att näringsförbud var påkallat från allmän synpunkt. Dessutom beaktades att brotten begåtts systematiskt, syftat till betydande vinning och orsakat betydande skada. Tingsrätten meddelade näringsförbud i tio år. Frågan om näringsförbud var inte föremål för hovrättens eller Högsta domstolens prövning.

7.9 Brott mot spellagen

Det ligger nära till hands att tillhandahållandet av spelautomater eller anordnade av spel i strid med spellagens regler utövas systematiskt samt kan utgöra brott i näringsverksamhet. Det kan innebära både att verksamheten utövas på ett brottsligt sätt samt att verksamheten används för att dölja brott beroende på hur det legala verksamhetsområdet ser ut och omfattningen av den illegala spelverksamheten.

7.10 Immaterialrättsbrott

Det finns flera typer av immaterialrättsbrott där det kan finnas förutsättningar att yrka näringsförbud. Exempelvis vid varumärkesintrång genom försäljning av piratkopior av väskor, kläder eller liknande eller vid upphovsrättsbrott genom försäljning av t.ex. möbler och inredning som är skyddade enligt upphovsrättslagen. Den här typen av förfarande kan innebära att näringsverksamheten utövas på ett brottsligt sätt om det är en del av näringsidkarens huvudsakliga verksamhet, men det kan också vara brott i näringsverksamhet om annan legal verksamhet bedrivs för att dölja den illegala försäljningen.

I "De kinesiska kullagren" NJA 2014 s. 559 dömdes den tilltalade för brott mot varumärkeslagen till villkorlig dom och 140 dagsböter efter att ha importerat, lagerfört och sålt kullager m.m. och då använt varukännetecken som var identiska eller förväxlingsbara med SKF:s varumärke. Den tilltalade meddelades också näringsförbud i tre år trots att presumtionsregeln inte var tillämplig. I bedömningen beaktades omständigheter som att straffvärdet för brottsligheten motsvarade fängelse i åtta månader, förfarandet hade varit systematiskt, syftat till egen vinning och inneburit ett illojalt utnyttjande av ett annat företags goda renommé till skada för detta företag eller tredje man.

7.11 Koppleri och sexualbrott

En näringsidkare vars verksamhet huvudsakligen består i att hyra ut lägenheter och som upplåter en eller flera lägenheter för prostitution kan anses bedriva sin verksamhet på ett brottsligt sätt. Ett annat exempel är om en näringsidkare med egen taxiverksamhet inom ramen för verksamheten söker upp och kör köpare av tillfälliga sexuella förbindelser till platser där det sexuella umgänget ska ske. Även utanför näringsverksamhet kan näringsförbud aktualiseras om brottsligheten skett systematiskt eller i organiserad form.

7.12 Människohandel och människoexploatering

Människohandels- och människoexploateringsbrott kan begås av såväl enskilda personer som i bolagsform. Eftersom det normalt är frågan om organiserad brottslighet finns det goda skäl att överväga näringsförbud på en eller flera grunder.

I en dom från Göta hovrätt (dom den 8 maj 2025 i mål B 1221-25) dömdes den tilltalade för grovt koppleri och två fall av människoexploatering. Brotten ansågs ha begåtts inom ramen för hennes näringsverksamhet, en messagesalong. Presumtionsregeln i 4 § andra stycket lagen om näringsförbud ansågs tillämplig eftersom grovt koppleri har ett straffminimum om fängelse i sex månader. Näringsförbud meddelades i fem år.

7.13 Människosmuggling och brott mot utlänningslagen

Människosmuggling i organiserad form eller när det gäller brott som begås i näringsverksamhet om verksamheten används för att dölja brottet kan aktualisera näringsförbud. Det kan exempelvis vara en näringsidkare med ett åkeri som vid gränsöverskridande transporter gömmer personer som inte har rätt att passera aktuell gräns. Om det rör sig om grovt brott föreligger dessutom presumtion för näringsförbud.

Om en näringsidkare i sin verksamhet har utlänningar anställda i strid med utlänningslagens regler kan det utgöra skäl för att anse att verksamheten utövas på ett brottsligt sätt.

7.14 Vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor

I förarbetena till lagändringarna anges särskilt grova och synnerligen grova vapenbrott eller brott mot tillståndsplikten för explosiva varor som brott som bör föranleda näringsförbud.³⁴ Om dessa brott utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt bör näringsförbud yrkas.

Näringsförbud kan även aktualiseras om vapenbrottet har begåtts inom ramen för en näringsverksamhet, exempelvis om en mekanisk verkstad har byggt om gaspistoler till skarpa vapen.

7.15 Utpressning

Utpressning som utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt bör föranleda näringsförbud. I näringsverksamhet kan det exempelvis aktualiseras om en företrädare för ett bolag genom utpressning driver in fordringar till bolaget.

7.16 Brott mot lagen om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar och lagen om handel med läkemedel

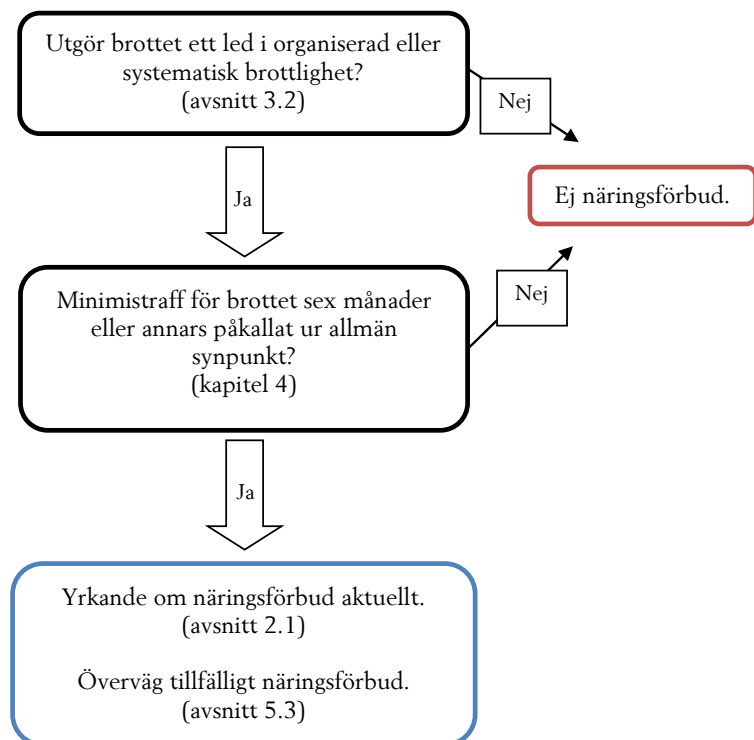
Även om straffvärdena för behandling med injektioner och försäljning av exempelvis botox eller fillers är förhållandevis låga bedrivs sådan verksamhet på ett sätt att det kan ha skett inom ramen för en näringsverksamhet även om någon sådan inte är registrerad och/eller systematiskt om det skett vid upprepade tillfällen. Ett näringsförbud är då i många fall påkallat från allmän synpunkt eftersom gärningen inneburit en överträdelse av regler till skydd för konsumenter.

³⁴ Prop. 2024/25:201 s. 22

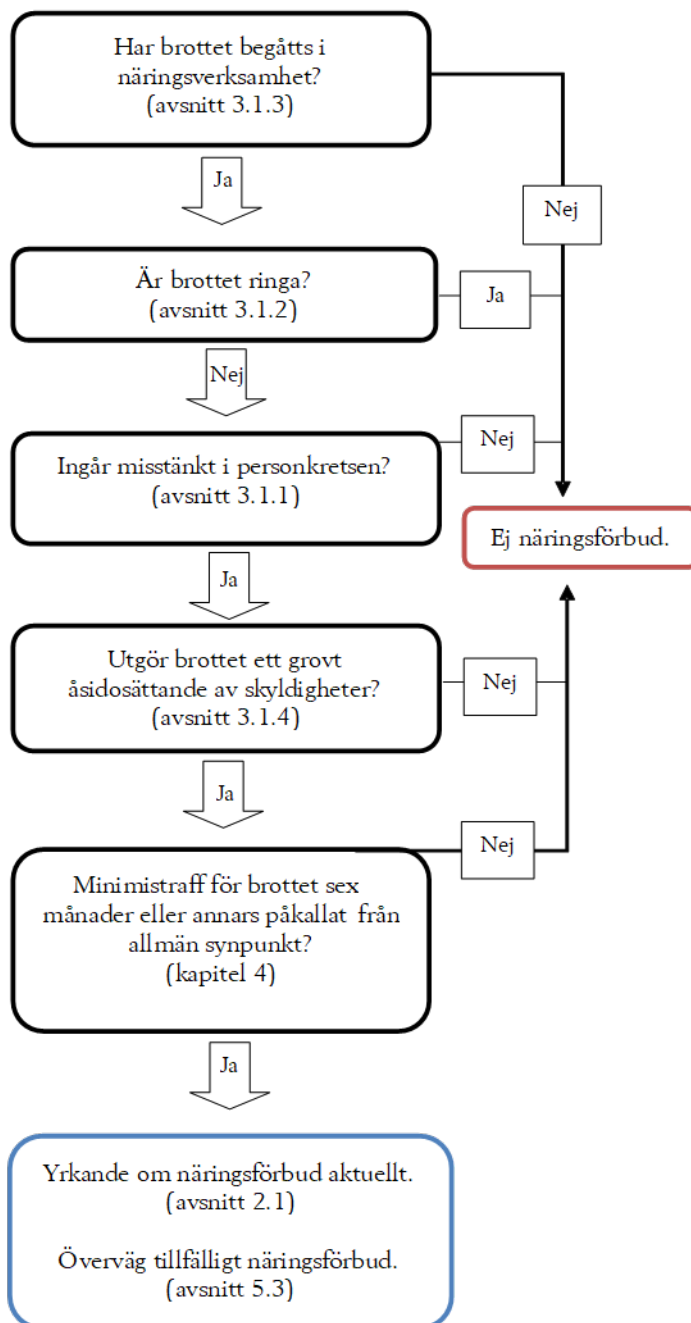
8 Flödesscheman

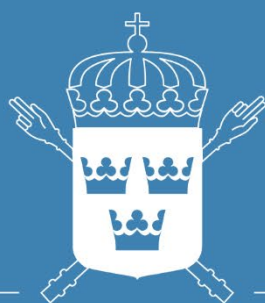
Flera förbudsgrunder kan bli aktuella i samma ärende. Det kan handla om att ett och samma brott uppfyller flera olika förbudsgrunder, eller att det finns flera brott i ärendet där respektive brott aktualiserar en förbudsgrund. Flödesschemana är utformade för att pröva om det föreligger förutsättningar för näringsförbud vid brott utan koppling till näringsverksamhet respektive brott i näringsverksamhet.

8.1 Brott utan koppling till näringsverksamhet

8.2 Brott i näringsverksamhet

ÅKLAGARMYNDIGHETEN